

KM 76/11

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 28-01-2011r.

Jolanta Fedak

DUS-0700-1-MSz/11

Pan

Piotr Zientarski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wznowiony Panie Przewodniczący,

W związku z wystąpieniem Pana Senatora z dnia 30 grudnia 2010 r. znak: BPS/KU-034/1011/2/10 w sprawie opinii w przedmiocie rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (druk senacki nr 1011) uprzejmie wyjaśnia, co następuje:

W wyroku z dnia 26 maja 2010 r. sygn. akt p 29/08 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność terminu przedawnienia roszczenia o zwrot od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne oraz sposobu obliczania tego terminu.

Biorąc natomiast pod uwagę zapisy ustawy z dnia 28 marca 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 67, poz. 411) oraz fakt, że pytanie prawne rozpoznawane przez TK było przedstawione w związku ze sprawą dotyczącą nadpłaconych składek w okresie od 2 stycznia 2001 r. do 31 stycznia 2005 r. i złożeniem wniosku o ich zwrot w 2007 r., stwierdzenie niekonstytucyjności dotyczy wykorzystania wyroku do umożliwienia płatnikowi dochodzenia zwrotu takich składek

na jednakowych podstawach z ZUS przede wszystkim w odniesieniu do okresu od 1 stycznia 1998 r. do 7 maja 2003 r. włącznie i co do których termin zwrotu upłynął w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 8 maja 2008 r.

Wyrok TK oznacza również zniesienie istniejącego zróżnicowania poziomu ochrony praw majątkowych w zakresie dochodzenia roszczeń z tytułu nadpłaconych składek pomiędzy poszczególnymi kategoriami płatników.

Odnosząc się do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należy zauważyć, że stanowi wykonanie obowiązku dostosowania prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego poprzez wprowadzenie koncepcji przedawnienia, po upływie którego nienależnie opłacone składki nie podlegają zwrotowi ale również nie zalicza się ich na poczet zaległych, bieżących lub przyszłych zobowiązań płatnia składek.

Jednocześnie projekt ten proponuje, odnosząc się do istniejących zapisów dotyczących należności z tytułu składek, zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

Popierając zawieszanie biegu terminu przedawnienia jeżeli wydanie decyzji jest uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd, jak również w okresie prowadzonego postępowania spadkowego, to jednak trudno zgodzić się na regulację mówiącą o zawieszeniu biegu przedawnienia w okresie od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Zgodnie bowiem z obecnie obowiązującymi przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku o zwrot. W ten sposób Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany do zwrotu w ściśle określonym terminie a opóźnienie jest związane z opłaceniem odsetek za zwłokę. Nie znajduje uzasadnienia zapis sugerujący prowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec Zakładu.

Jednocześnie informuję, że nowelizacja w związku z treścią wyroku TK z dnia 26 maja 2010 r. została również przygotowana przez Rząd. Pracami nad Rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (druk sejmowy nr 3753) zajmuje się obecnie Sejm RP.

Niezależnie od przedstawionej opinii dotyczącej treści senackiego projektu, należy zwrócić uwagę, że zakres zmian zawartych w projekcie Rządowym jest znacznie szerszy niż w przedłożonym projekcie senackim.

Biorąc po uwagę zarzut Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym upływ określonego terminu powodował zróżnicowanie, bowiem zamykał możliwość dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconej składki, nie pozbawiał jednak możliwości zaliczenia tej nadpłaty na poczet zobowiązań składkowych płatnika, wprowadzono koncepcję przedawnienia nienależnie opłaconej składki, a nie tylko ograniczenie w czasie prawa do żądania jej zwrotu.

Zaproponowane w projekcie Rządowym nowe brzmienie art. 24 przewiduje 10 – letnie przedawnienie zgodnie ze wskazaniem TK dotyczące zarówno zwrotu nadpłaconych składek jak i zaliczenia na poczet przeszłych, teraźniejszych i przyszłych należności. Jednak w odróżnieniu od projektu senackiego określono moment, od którego będzie biegł termin przedawnienia na odzyskanie nienależnie opłaconych składek. Nienależnie opłacone składki będą ulegały przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od otrzymania zawiadomienia o kwocie nienależnie opłaconych składek bądź w przypadku braku zawiadomienia, od dnia opłacenia składek.

Dodatkowo Rząd w swoim projekcie zaproponował zniesienie limitu 7 dni od otrzymania zawiadomienia na złożenie wniosku o zwrot nadpłaconych składek. W związku z tym płatnik składek będzie miał możliwość złożenia tego wniosku przez cały 10 – letni okres od otrzymania zawiadomienia.

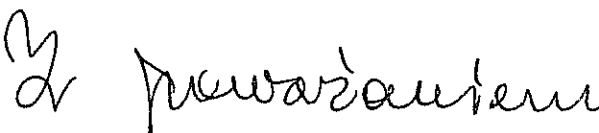
Wprowadzane rozwiązania dotyczące zwrotu nienależnie opłaconych przez płatników składek będą adekwatne do tych, jakie mają zastosowanie w przypadku dochodzenia przez ZUS należności z tytułu składek.

Na tle wyroku Trybunału Konstytucyjnego bieg tych terminów ulegnie zawieszeniu w przypadku wydania przez ZUS decyzji w sprawie nienależnie opłaconych składek – od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Bieg terminu przedawnienia, zawieszany będzie także, jeżeli wydanie decyzji w sprawie nienależnie opłaconych składek będzie uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd. Zawieszenie biegu tego terminu przedawnienia trwałoby do dnia, w którym decyzja innego organu stanie się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocni się, nie dłużej jednak niż na okres 2 lat. Ponadto bieg terminu przedawnienia byłby zawieszany od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy.

Kierując się wskazaniem Trybunału Konstytucyjnego odnośnie niedopuszczalności różnicowania ochrony prawnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika składek, wprowadzono również zapis dotyczący należności z tytułu składek, który spowoduje w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, że bieg terminu przedawnienia ulegałby zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

W projekcie Rządowym w związku z wprowadzanymi zmianami w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, wynikającymi z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r. proponuje się również, w celu ujednoczenia przepisów, zmianę w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych której skutkiem będzie stosowanie 10-letniego okresu przedawnienia w odniesieniu do wzajemnych rozliczeń płatników składek i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Odnosząc się natomiast do kwestii skutków finansowych należy stwierdzić, że wprowadzenie zmian zawartych w przedstawionej przez Senat regulacji zrównującej prawo do zwrotu nienależnie opłaconych składek z prawem ZUS do dochodzenia nieopłaconych należności nie wpłynie na sektor finansów publicznych, w tym na budżet oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego.

MINISTER
PODSEKRETARZ STANU
Marek Bucior